

Az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság

() által képviselt Lombard Lízing Zrt. (6722 Szeged, Tisza Lajos krt. 80-87. szám alatti székhelyű) **felperesnek** – dr. Kisházi János ügyvéd (3300 Eger, Fadrusz út 20/B.) által képviselt (szám alatti lakos) **alperes** ellen 945.972.-Ft kölcsöntartozás és járulékai megfizetése iránt a Hevesi Járásbíróság előtt folyamatba tett perében a 2019. évi február hó 6. napján 2.P.20.091/2018/17. szám alatt meghozott ítélet ellen az alperes által benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Í T É L E T E T:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 71.000.-Ft (Hetvenegyezer forint) mindkétfokú perköltséget, továbbá az államnak – az adóhatóság külön felhívására – 75.678.-Ft (Hetvenötezer-hatszázhetvennyolc forint) fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

I.

A Lombard Finanszírozási Zrt. (a továbbiakban: felperesi jogelőd) mint hitelező és az alperes mint adós között gépjármű finanszírozása céljából 2006. május 11-én kölcsönszerződés jött létre, amelyben rögzítették a mértékadó devizanemet (CHF), az összes törlesztőrészlet összegét (3.415.200.-Ft), a törlesztőrészletek számát (120 db), valamint a kölcsön összegét (2.392.000.-Ft), valamint azt, hogy a szerződő felek elszámolási módként „havi fix deviza konstrukcióban” állapodtak meg; rögzítették továbbá az alperes azon nyilatkozatát, amelyben kijelentette, hogy az eredeti kölcsönszerződésben, annak hátoldalán lévő opciós és adásvételi szerződésben, valamint az üzletszabályzatban (HIT/2005.06.01) foglaltakat megismerte, megértette és magának nézve kötelezőnek ismeri el. Kölcsönszerződés biztosítékeként a szerződő felek vételi jogot alapító szerződést, valamint felfüggesztő hatályú adásvételi szerződést is kötöttek egymással.

A kölcsönszerződés részévé vált üzletszabályzat mint általános szerződési feltétel I.7. pontjában a havi fix konstrukciót, I.16. pontjában a mértékadó devizanemet, I.17.pontjában a mértékadó kamatlábat, I.20. pontjában az árfolyamot, I.21. pontjában rendkívüli árfolyam eseményt, a I.22. pontjában a mértékadó árfolyamot, I.23.b. pontjában a kamatváltozás II. körében az árfolyamváltozásként rögzítették, hogy a mértékadó árfolyam és a fizetés esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változás függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: Kamatváltozás II = fizetési kötelezettség X ((fizetési esedékesség napján aktuális devizaeladási árfolyam/mértékadó árfolyam) -1)

Az üzletszabályzat V.6. pontjában rögzítették továbbá, hogy amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti

árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euro esetében a mindenkori intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euro keresztárfolyamának a változása.

Az üzletszabályzat XI. pontjában rögzítették a havi fix konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket.

A felperesi jogelőd 2010. augusztus 31-ével a felperesbe történő beolvadással megszűnt.

A felek 2013. október 9-én módosították a kölcsönszerződést, amely alapján 2013. november 15-től 2016. április 15-ig a törlesztőrészlet havi összege: 32.845.-Ft, 2016. május 15-én: 13.429.-Ft. A szerződés tartalmazta, hogy az átütemezett tartozás a szerződésmódosítás hatálybalépésének napján érvényes. A szerződés devizanemének megfelelő devizavételi árfolyamon kerül a díjakba beépítésre, melyre tekintettel a szerződésből hátralévő teljes tartozás mértékadó árfolyama változik, amely a tőkével súlyozott átlagárfolyam módszerével került megállapításra. A módszer alapján kiszámított árfolyamot az átütemezést követően megküldött törlesztési részlet értesítőben tünteti fel a hitelező. Átütemezés értéknapijából 1 % kamatfelár kerül felszámításra, amely a havi törlesztőrészletekbe kerül beépítésre. Új mértékadó árfolyam = szerződésmódosítás értéknapiján fennálló forint összegű tőke + átütemezett folyószámlatartozás [(átütemezett folyószámla – tartozás / hatálybalépés napján érvényes devizavételi árfolyam) + (szerződésmódosítás értéknapiján fennálló forint összegű tőke / értékadó árfolyam)]

A felperes 2014. július 16-ára a kölcsönszerződést felmondta. Az alperes kérelmére 2014. október 24-én a felperes részletfizetést engedélyezett 1.715.030.-Ft-ra, ezt követően került sor 2015. április 25-i levélben az Elszámolási törvényen alapuló elszámolás közlésére, amely a későbbiekben felülvizsgáltként minősült, és az alapján csökkentette a felperes a tisztességtelenül felszámított összeg beszámításával a fennálló tartozás összegét. Az alperes 2016. szeptember 14-ig összesen 22 X 30.000.-Ft törlesztőrészletet teljesített. 2015. szeptember 14-én felszólította az alperest a felperes a törlesztőrészlet megfizetésére.

II.

A *felperes módosított keresetében* kérte, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként a bíróság nyilvánítsa érvényessé a kölcsönszerződést akként, hogy az ügyleti kamat évi százalékos mértéke : 7,52 %. Az érvényessé nyilvántartott szerződés alapján kérte továbbá az alperest 945.972.-Ft kölcsöntartozás, 7.848.-Ft lejárt késedelmi kamat és 932.590.-Ft után 2017. december 19-től a kifizetésig a jegybanki alap kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezni.

Az alperes *kereseti ellenkérelme* - a kölcsönszerződés létre nem jöttére, az általános szerződési feltétel kölcsönszerződés részévé nem válására és különböző érvénytelenségi okokra hivatkozással - a kereset elutasítására irányult.

III.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kölcsönszerződést annak megkötéséig visszaható hatállyal érvényessé nyilvánította akként, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértéke: 7,52 %, továbbá kötelezte az alperest arra, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 945.972.-Ft-ot és ezután 2017. december 19-től a kifizetés napjáig járó mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű kamatot, továbbá 7.848.-Ft lejárt késedelmi kamatot.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában rögzítette, hogy kölcsönszerződés a kereseti ellenkérelemben foglaltakkal szemben az rPtk. 205. § (1) (2) bekezdése, valamint 523. § (1)

bekezdése alapján létrejött. Az üzletszabályzat mint általános szerződési feltétel pedig az rPtk.205/B. § (2) bekezdése alapján a kölcsönszerződés részévé vált.

Az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatos tájékoztatás tisztességtelensége körében az elsőfokú bíróság a Kúria 2/2014. számú jogegységi határozatában foglaltakra hivatkozással arra a meggyőződésre jutott, hogy az egyedi kölcsönszerződés és az üzletszabályzat alapján az alperesnek egyértelmű tudomása volt arról, hogy a svájci frank elszámolású kölcsönszerződést fog kötni a felperessel. Az üzletszabályzat a szerződés részévé vált, az alperes nyilatkozatára tekintettel. Az egyedi rész nem tartalmazott az általános szerződés feltétellel ellentétes kikötést. A mértékadó devizanemkénti CHF kikötés pedig egyedileg megtárgyalt feltétel, így annak tisztességtelensége az rPtk. 209. § (1) bekezdés alapján nem vizsgálható. Az üzletszabályzat I/20. és I/22. pontja csupán értelmű rendelkező rendelkezések, tisztességtelenségük szintén nem vizsgálható. A felperes megsértette ugyan a régi hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) - (7) bekezdéseiben foglaltakat, ennek jogkövetkezménye azonban nem a kölcsönszerződés semmissége. Az üzletszabályzat I/7., I/16., I/17., I/20., I/22., I/23/b., V/2., V/6., és XI.fejezet rendelkezésével az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes, és körültekintő átlagos fogyasztó számára világosan felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázatot korlátlanul ő viseli.

Az ügyleti kamat is egyértelműen meghatározott volt, mert a mértéke - a szerződés részét képező üzletszabályzatot, hirdetményt és az általános szerződési feltétel rendelkezését is figyelembevéve - kiszámítható.

Az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítására vonatkozó jogkövetkezményt az elsőfokú bíróság a Kúria 6/2013.PJE határozat 4.pontjában foglaltakra hivatkozással alkalmazta, arra tekintettel, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértéke egyértelműen kiszámítható volt.

IV.

Az **alperes fellebbezésében** az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a kereset elutasítását kérte. Fellebbezésében változatlanul hivatkozott arra, hogy az ügyleti kamatot meghatározó szerződési kikötések az rPtk.209/A. § (2) bekezdése alapján tisztességtelenek voltak, mivel az a főszolgáltatás körébe tartozó szerződési kikötés a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezték. E körben utalt arra, hogy a finanszírozási kérelemben foglaltak nem minősíthetők a szerződés rendelkezéseinek. A kölcsönszerződés részévé vált üzletszabályzat nem alkalmas arra, hogy az adós szerződéskötés időpontjában a kamatlábat megismerhesse és egyértelműen tudomást szerezzen arról, hogy milyen kötelezettséget vállal. Több, különböző helyen tartalmazott az általános szerződés feltétel az ügyleti kamat meghatározására vonatkozó rendelkezéseket. Külön figyelemfelhívó tájékoztatást a kamatteher vonatkozásában a szerződés nem tartalmazott. Az ügyleti kamat éves százalékos mértékével összefüggő érvénytelenségi ok tekintetében hangsúlyozta fellebbezésében, hogy az érvénytelenség elsőfokú bíróság által alkalmazott jogkövetkezménye nem alkalmazható. Az ügyleti kamat éves százalékos mértéke a fogyasztó szerződési akaratának kialakulása körében bírt volna jelentőséggel, ezért az érdeksérelem utólag nem orvosolható. Utalt e körben az Alaptörvény 28. cikk és M. cikkének (2) bekezdésében foglaltakra is. Utalt az rHpt. 213. § (3) bekezdésében foglalt relatív semmisséget kimondó törvényi rendelkezésre. Az rPtk.205/A. § (1) bekezdése is kizárta ezen szerződési kikötés tekintetében a szerződés érvényessé nyilvánítását. Arra abból az okból sem kerülhetett sor, mert érvényessé nyilvánítani csak egy meg nem szűnt szerződést lehetett volna.

Hivatkozott továbbá változatlanul arra, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatosan a szerződés nem tartalmazott világos és érthető tájékoztatást, így az érintett szerződési kikötés az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel a Kúria 2/2014. és 6/2013. PJE határozatában foglaltakra is – tisztességtelen. Az elsőfokú ítéletben rögzített szerződési

kikötések nem nyújtottak megfelelő információt a vonatkozásban, mit jelent az adós számára az árfolyamkockázat. Hivatkozott az Európai Unió Bírósága C-186/16., C-51/17. számú ítéleteire.

A **felperes fellebbezési ellenkérelmében** az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Fellebbezési ellenkérelmében változatlanul arra hivatkozott, hogy a felek között kölcsönszerződés jött létre, annak részévé vált az üzletszabályzat mint általános szerződési feltétel, és a felek megállapodtak az ügyleti kamat mértékében is. Önmagában az a körülmény, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértékét nem rögzítették, nem jelenti azt, hogy nem állapodtak meg az ügyleti kamatban. Az ügyleti kamat éves százalékos mértékének feltüntetése hiánya formai semmisségi ok, amely az rPtk. 237. § (2) bekezdése alapján kiküszöbölhető. Utalt arra, hogy az eredeti állapot helyreállítása az érvénytelenségi ok következményeként nem volt alkalmazható. A Kúria 1/2010. PK véleményében rögzítettekre is figyelemmel helyesen alkalmazta az elsőfokú bíróság az érvényessé nyilvánítás jogkövetkezményét, figyelemmel a Kúria 6/2013. PJE határozat 4. pontjában rögzítettekre is.

A felperes változatlanul az árfolyamváltozás kockázatával kapcsolatos érvénytelenségi okkal összefüggésben arra hivatkozott, hogy a szerződés devizanemét egyedileg megtárgyalták. E rendelkezés tisztességtelensége ezért csak akkor vizsgálható, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is- nem volt világos, nem volt érthető. Utalt arra, hogy az rHtp. 203. § (6) bekezdésében foglaltak megsértéséhez a semmisség jogkövetkezményét a jogszabály nem fűzi. Hivatkozott arra, hogy a finanszírozási kérelem I-II. -t az alperes aláírta, abban rögzítették, hogy devizalapú hitel megkötésére kerül sor, a mértékadó devizanem CHF, utalt a havi fix konstrukcióra, valamint arra, hogy a THM mértéke nem tükrözi a hitel árfolyam-, valamint kamatkockázatát. Egyedi kölcsönszerződésben mértékadó devizanemként CHF-t és havi fix konstrukciót választott az alperes. Az üzletszabályzat V.6. pontjában pedig az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget az alperes kifejezetten vállalta. Hivatkozott szerződés és üzletszabályzat I.16., I.22., I.23.a.b., V/2., V/6. pontjai alapján az ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára ismertnek kellett lennie annak, hogy az árfolyamkockázatot ő viseli, és devizalapú konstrukció lényegében az alperesnek azért is tisztában kellett lennie, mert választott a fix havi konstrukció és a normál devizakonstrukció között, amely döntés ezen ismereteket feltételezte. Hivatkozott továbbá arra, hogy az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ügyben született ítélete alapján sem minősíthető az alperes által sérelmezett szerződési kikötés tisztességtelennek.

Az alperes az 1.Pf.4., 6., és 9., míg a felperes az 1.Pf.8.sorszám alatti beadványaiban fenntartotta az ügyleti kamat és az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatos tájékoztatással, valamint a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményével kapcsolatos korábbi álláspontját.

V.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az rPp. 253. § (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között az rPp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta felül és a **fellebbezést megalapozottnak találta**.

Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásához szükséges tények megállapításához a bizonyítást lefolytatta. A bizonyítás eredményéből (a rendelkezésre álló okirati bizonyítékokból) okszerűen állapította meg a szerződés és annak részévé vált általános szerződési feltételek tartalmával összefüggésben a tényállást, iratellenességet az nem tartalmaz. Az ügy érdemi elbírálására kiható elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértésére az alperes – annak részleteinek kifejtése nélkül – az alperes fellebbezésében csupán utalt, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését maga sem kérte. Az anyagi jogszabály esetleges téves alkalmazása önmagában ennek nem minősíthető,

lényeges eljárásjogi szabálysértést a másodfokú bíróság maga sem észlelt. A másodfokú bíróság a Pp. 253. § (1) bekezdése alapján ezért az ügy érdemében hozta meg a döntését.

Az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette ítélete indokolásában, hogy a kereseti ellenkérelemben foglaltakkal szemben a szerződés létrejött. A szerződés létrejöttével kapcsolatosan az rPtk.205. § (2) bekezdéséből kellett kiindulni, amely szerint ahhoz a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodás volt szükséges és nem kellett megállapodni olyan kérdésekben, amelyeket jogszabály rendezett. Helyesen minősítette az elsőfokú bíróság a felek közötti szerződést az rPtk. 523. § (1) bekezdés szerinti kölcsönszerződésnek, amely alapján meghatározott pénzüsszeget köteles a hitelező az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles volt a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni. A szerződő felek megállapodtak a kölcsön összegében, valamint az ügyleti kamat mértékében is. A jogszabályi tilalom hiányában a felek szabadon rögzítették a kölcsöntartozás kirovó pénznemét idegen pénznemben (szabad elszámolás elve). A felek között devizaalapú kölcsönszerződés jött létre, mert a kölcsönt devizában határozták meg, ugyanakkor a hitelező a kölcsönt forintban volt köteles folyósítani, az adós pedig forintban volt köteles azt törleszteni, tehát mind a hitelező, mind az adós a devizában kirótt pénztartozást forintban volt köteles leróni. Ez a megoldás tekinthető az rPtk. 231. § (1) bekezdésében tételesen is rögzített főszabálynak, amelytől a felek a diszpozitívás elvéből adódóan szabadon eltérhettek. Az rPtk. 234. § (2) bekezdése szerint a más pénznemben meghatározott tartozás a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. A felek között kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozat keletkezett az ügyleti kamat tekintetében is, kétséget kizáróan megállapítható az, hogy a hitelező nem ingyenesen, ellenszolgáltatás nélkül bocsátotta a pénzüsszeget az adós rendelkezésére. Az adós a futamidő lejártával nemcsak a kölcsön tőkeösszegét volt köteles a hitelezőnek visszafizetni, hanem mindemellett az ügyleti kamat mértékét is, amely kétségtelenül megállapítható volt a kölcsönszerződés egyedi részéből, amely tartalmazta az összes törlesztőrészlet összegét 3.415.200.- Ft-ban. A kölcsönszerződés lényeges szerződési elemei tekintetében a kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozatra utalt az is, hogy a szerződéskötést követően a felperes az alperes rendelkezésre bocsátotta a vételárhoz szükséges kölcsönösszeget és az alperes megkezdte a kölcsöntartozás törlesztését a kölcsönszerződésben foglaltaknak megfelelően. A kölcsönszerződés létrejöttéhez nem szükséges a kölcsönszerződés írásba foglalása, az alaktság esetleges megsértését a szerződés érvénytelensége körében lehet értékelni.

Az adós egyedi kölcsönszerződésben rögzített nyilatkozatából megállapíthatóan a HIT/2005.06.01. számú Üzletszabályzat mint általános szerződési feltétel az rPtk. 205/B. § (1) bekezdése alapján a kölcsönszerződés részévé vált. A felperes az alperes számára azt megismerhetővé tette, az alperes pedig azt elfogadta. Az rPtk. 205/C. § -ban rögzítettek jelen esetben alkalmazni nem kellett, mert az általános szerződési feltételek az egyedi szerződési feltételekhez képest eltérő rendelkezést nem tartalmaztak, erre helyesen utalt az elsőfokú bíróság Az rPtk. 205/D. § (2) bekezdése alkalmazása sem volt indokolt a devizaalapú kölcsönszerződés esetén, mert a szerződés megkötésekor sem tért el a szokásos szerződési gyakorlattól és a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen. Így külön figyelemfelhívó tájékoztatásra és az alperes kifejezett elfogadásra szükségtelen volt.

Az írásbafoglalt szerződésben a kölcsönszerződés ügyleti kamata éves mértékének feltüntetésének hiánya nem a szerződés létrejöttével, hanem annak érvényességével kapcsolatos kérdés, amely tekintetében az elsőfokú bíróság érdemben helyesen foglalt állást: az rHpt.213. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott követelmények teljesítésének elmulasztása, az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének elmaradása a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét eredményezi. Ezen érvénytelenségi ok tekintetében a felek között vita nem volt, tekintettel arra, hogy a felperes keresetét módosítva maga kérte a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményének alkalmazását.

Az elsőfokú bíróság érdemben elbírált az alperes azon érvénytelenségi kifogását is, amelyben tisztességtelenségnek minősítette az alperes a pénztartozás idegen pénznemben történő kikötését, az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatos tájékoztatás világossága és érthetősége hiányára tekintettel. Az elsőfokú bíróság indokolásával szemben ezen érvénytelenségi okból is semmis volt a perbeli kölcsönszerződés.

Az rPtk. 205/A. § (1) bekezdése alapján általános szerződési feltétel az a szerződési feltétel, amelyet az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatároz, és amelyet a felek egyedileg nem tárgyaltak meg. Ettől különböző az a szerződési feltétel, amelyet az egyik fél egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre határoz meg. A lényegi különbség közöttük az, hogy az általános szerződési feltétel esetében az egyik fél a szerződési feltételt több szerződés megkötése céljából határozza meg, míg az egyoldalúan, előre meghatározott szerződési feltétel esetében nincs ilyen cél. Az általános szerződési feltételnek nem fogalmi eleme az, hogy ténylegesen több szerződésben is alkalmazták, hanem elegendő, ha az egyik szerződő fél egyoldalúan azzal a céllal határoz meg egy feltételt, hogy azt több szerződésben kívánja használni. Fogyasztói szerződésnek mindkét típusú szerződési feltétel részét képezheti. Szabályozásukban közös, hogy az ilyen feltételt alkalmazó felet terheli annak bizonyítása, hogy az általános szerződési feltételt, vagy az egyoldalúan, előre meghatározott feltételt a felek egyedileg megtárgyalták-e. Ha tehát a felek között nem vitás, vagy a bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján azt állapította meg, hogy a felek között olyan fogyasztói szerződés jött létre, amely egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatározott szerződési feltételt tartalmaz, vélelem szól amellett, hogy azt egyedileg nem tárgyalták meg. Ezt megdönteni a fogyasztóval szerződő fél csak úgy tudja, ha minden kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a vele szerződő fél részére ténylegesen fennállt a szerződési feltétel tartalmi befolyásolásának a lehetősége. Ez akkor valósul meg, ha a fogyasztónak reális lehetősége nyílt a szerződési feltételek módosítására, azaz a feltételt előre meghatározó fél ténylegesen is lehetővé tette számára, hogy megfontolás tárgyává tegye annak tartalmát, s azzal kapcsolatban akaratát érvényesítse. Ha a fogyasztóval szerződő fél bizonyítja, hogy a fogyasztó e lehetőséggel nem élve fogadta el a feltételt akkor az már egyedileg megtárgyaltak minősül. Nem elegendő a vélelem megdöntéséhez, ha a rendelkezésre álló bizonyítékok csak azt igazolják, hogy a fogyasztó a szerződést, illetve az annak részét képező feltételeket csupán azok tartalmát megismerve fogadta el. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság tévesen minősítette azon szerződési kikötést, amelyben a pénztartozást idegen pénznemben határozták meg, egyedileg megtárgyaltak. A kölcsönszerződés és annak részét képező általános feltétel tartalmából a fellebbezési ellenkérelmben foglaltakkal szemben az volt megállapítható, hogy a pénztartozás idegen pénznemben történő meghatározása tekintetében a fogyasztó alperes és vele szerződő hitelező alkufolyamata nem terjedt ki a pénznemre, átváltási árfolyamra, árfolyamnemre; erre vonatkozó szerződési kikötéseket az általános szerződési feltétel több szerződés megkötése céljából már az ügyletkötést megelőzően tartalmazta. Az alperes azzal kapcsolatos akaratát nem érvényesíthette, döntő módon annak tartalmát nem befolyásolhatta, a szerződési szabadság elvéből adódóan választása kizárólag arra terjedt e körben ki, hogy köt-e ilyen előre már meghatározott tartalmú szerződést (e pénzügyi terméket választja-e), vagy sem.

A másodfokú bíróság utal arra, hogy ellenkező értelmezés ellentétes az egységes - a Kúria 2/2014. PJE határozatában is megnyilvánuló - bírói gyakorlattal; az elsőfokú ítéleten és fellebbezési ellenkérelmben foglaltakkal szemben annak jogkövetkezménye az lenne, hogy az érintett szerződési kikötés tisztességtelensége – hiszen a szerződő felek egyedileg megtárgyalták – még a világosság, érthetőség körében sem lenne vizsgálható.

Az érintett szerződési kikötés tisztességtelensége körében: az rPtk.205. § (3) bekezdésébe rögzített szerződéskötés kori együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget az rHpt. 203. §-a akként konkretizálta, hogy fel kellett tární a szerződési ügyletből az ügyletet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfél az eljárásával igazol.

Az rHpt.203. § (7) bekezdés a) pontja értelmében a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

A perbeli kölcsönszerződés, valamint annak részévé vált általános szerződési feltételek kockázatfeltáró nyilatkozatot – tehát az árfolyamkockázat ismertetését és annak hatását a törlesztőrészletre – külön nem tartalmazták. Az rHpt.203. §-a azonban jogszabálysértésként a szerződés szankcióját nem rögzítette. Az rHpt-n kívüli külön ágazati jogszabályban rögzített jogszabálysértés a szerződés érvénytelenségét kizárólag abban az esetben eredményezhette volna, ha az adott jogszabály kifejezetten ezt a szankciót fűzi a jogszabályi rendelkezéshez. A jogszabályi rendelkezésből sem volt egyértelműen megállapítható az, hogy a normasértés jogkövetkezménye a szerződés érvénytelensége. Külön kockázatfeltáró nyilatkozat hiányában ezért nem volt mellőzhető jelen esetben annak vizsgálata, hogy a devizaalapú kölcsönszerződésből eredő tartozás idegen pénznemben történő meghatározására vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelen volt-e vagy sem.

Az rPtk. 209. § (4) bekezdése kimondja, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, valamint a szolgáltatás – ellenszolgáltatás mértékét meghatározó szerződési kikötésekre. Az rPtk. 2009. május 22-től hatályos módosítása nyomán az rPtk. 209. § (4) bekezdése szerint az általános szerződési feltételek és a fogyasztói szerződésben rögzített egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető. Ez a rendelkezés az Európai Unió Bírósága C-21/13. számú ügyben hozott ítéletben is hangsúlyozott irányelv – konform értelmezés nyomán alkalmazandó, mert a belső jog egyetlen szabályából sem volt levezethető az, hogy nem megfelelően átültetett irányelv érthetőségre, világosságra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatóak. Az érintett rendelkezés pedig a Tanács a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. (IV.5.) 93/13. EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk második bekezdésén alapult. Az érvénytelenségi ok elbírálása tekintetében tehát annak volt döntő jelentősége, hogy világosak és érthetőek voltak-e az árfolyamváltozás következményei viselésével összefüggő főszolgáltatást megállapító szerződési kikötések, figyelemmel a Kúria 2/2014. PJE határozat 1. pontjában fűzött indokolásra is: tehát azt kellett vizsgálni, hogy a felperesi jogelőd által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt-e az átlagos fogyasztói mércén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Az Irányelvnek mint az európai jog részének egyes elemei értelmezésével összefüggésben nem volt figyelmen kívül hagyható az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú, valamint C-51/17. szám alatt született ítélete, amelyekből levonható volt az a következtetés, hogy nem kizárólag azt kellett értékelni a szerződési feltétel világossága és érthetősége tekintetében, hogy az érintett feltétel nyelvtani szempontból érthető-e a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződés átlátható jelleggel feltüntette-e az érintett feltételben meghatározó külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az a mechanizmus, hogy a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelműen az érintett szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Tehát a fogyasztó ne csak arra legyen képes, hogy a nemzeti fizetőeszköz kölcsön nyilvántartásba vétele szerint a devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudni egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségre gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is. Mindezen európai jog értelmezéséből is következik az, hogy nem fogadható el a tájékoztatási kötelezettség teljesítésének, ha a fogyasztó több külön okiratban szereplő szerződési feltétel együttes értelmezése több rendelkezés egybevetése alapján csak kikövetkeztetni tudja az árfolyamkockázat mibenlétét, a fizetési kötelezettségre gyakorolt hatását, amelyből a szerződési feltételek összetett nem áttekinthető szerkezeti kialakítása miatt az árfolyamkockázattal kapcsolatos összefüggéseket az eltérő helyen lévő kikötések felkutatásával és

értelmezésével magának a fogyasztónak kell megkísérelnie azonosítani és felismerni, az általános szerződési feltételek kikötései nem tekinthetők világosnak és egyértelműnek.

Jelen esetben a szerződő felek a kölcsönszerződés egyedi részében mértékadó devizanemként svájci frankot kötöttek ki, rögzítették továbbá, hogy az adós a „havi fix konstrukciót” választotta az üzletszabályzat alapján a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. elszámolási módjaként. Az üzletszabályzat V.6. pontjában egyértelművé tették, hogy mivel a mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetében az adós vállalja az árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Az árfolyamváltozásból eredő kockázatra kifejezetten az üzletszabályzat ezen pontja utal, azonban nem rögzíti annak konkrét tartalmát. Amennyiben a kirovó pénznem euró, felhívja a figyelmet arra, hogy az árfolyamváltozás lehetséges mértéke limitálható az intervenció sáv alapján, jelen esetben azonban CHF alapú kölcsönszerződésről volt szó és a V.6. pontja ezutóbbi esetben külön csak arra hívja fel a figyelmet, hogy további -tehát az árfolyamváltozásból eredő kockázaton túli- kockázatot jelent az adott deviza – tehát jelen esetben a CHF – és az Euro keresztárfolyamának változása.

Az üzletszabályzat I.23.b) pontjában meghatározták azt a képletet, amely alapján a hitelszerződésben rögzített devizanemben kifejezett tőketartozás forint ellenértéke megállapítható, figyelemmel a tőketartozás aktuális deviza (eladási) árfolyamára, valamint a mértékadó árfolyamra, amelyet az üzletszabályzat I.22. pontja a mértékadó devizanem vételi árfolyamaként az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján rögzített. Az üzletszabályzat további kifejezett tájékoztatást az árfolyamkockázattal kapcsolatosan nem tartalmazott. A képlet kizárólag ahhoz nyújtott segítséget, hogy azon szerződési kikötésre tekintettel, amely szerint a kirovó és lerovó pénznem a kölcsönszerződésben eltért, a tőketartozást milyen módon számítható ki. A szerződési kikötés érthetősége és világossága szempontjából azonban az átlagos fogyasztói mércén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára többlettájékoztatást nem tartalmazott. Nem lehetett annak minősíteni azt sem, hogy az üzletszabályzat I.22. pontja a rendkívüli árfolyamesemény fogalmát meghatározta.

A kölcsöntartozás kiszámíthatósága szempontjából tartalmazott rendelkezést az Üzletszabályzat XI. pontja „havi fix” konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezései. Ennek 2. c) pontja szerint a kamatváltozás II. teljes összegét a hitelező az utolsó törlesztőrészlet esedékessége napjára számítja ki. E tekintetben volt jelentősége a rendkívüli árfolyameseménynek, ugyanis a 3. alpont szerint a hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészletekre jutó kamatváltozás II. -t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni, míg ennek hiányában kamatváltozás II. megfizetése a IX.2.b. és c. pontja alapján az utolsó törlesztőrészlet esedékességét követően kerül sor. Az ügyleti kamat mértékének kiszámítására vonatkozó IV.4., valamint a mértékadó törlesztőrészletre vonatkozó szerződési kikötés, valamint valamennyi érintett szerződési rendelkezés összevetéséből az megállapítható, hogy a kölcsöntartozás összege, a törlesztőrészletek száma és a törlesztőrészletek összege a kölcsönszerződés megkötését követően mekkora összegű. Ez azonban önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatos tájékoztatás a fogyasztó számára világos és érthető legyen. Az átlagos fogyasztói mércén keresztül megítélt konkrét fogyasztót nem igazította el abban, hogy milyen gazdasági következményei lehetnek annak, hogy a kölcsöntartozás kirovó pénznemét nem forintban, hanem idegen pénznemben határozták meg.

Az árfolyamváltozásból eredő kockázat konkrét lényegét, mibenlétét fizetési kötelezettségre gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy a kockázatviselésnek nincs felső határa, az általános szerződési feltétel több különböző helyen nem áttekinthető szerkezetben szereplő, számos esetben egyébként is homályos megfogalmazású szerződési kikötés együttes értelmezése és egybevetése alapján az adós legfeljebb csak kikövetkeztetni tudta. A tájékoztatás világossága és érthetősége szempontjából az alperes tekintetében konkrét relevanciája annak nem lehetett, hogy a szerződés megkötésekor a felperes milyen tartalmú szóróanyagokat alkalmazott, az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztótól elvárni a szerződés megkötésekor nem lehetett, hogy a részére

igazoltan megismerhetővé tett okiratokon túl tájékozódjon a felperes tájékoztató anyagai vonatkozásában. A fellebbezési ellenkérelemben foglaltakkal szemben a finanszírozási kérelem sem tartalmazott további tájékoztatást az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatosan, abból csak az következett, hogy a szerződés megkötésének szándéka idegen pénznemben meghatározott kölcsönösszeg tekintetében irányult kölcsönszerződés megkötésére.

Mindez nem felel meg az átláthatóság ismertetett követelményének, nem tekinthető világosnak és érthetőnek, amelyre tekintettel az rPtk.209. § (2) bekezdése is, figyelemmel a pénztartozás kirovó pénznemben történő meghatározását tartalmazó szerződési kikötés tisztességtelen az rPtk.209/A. § (2) bekezdésére tekintettel.

A főszolgáltatás körébe tartozó szerződési kikötés érvénytelenségére tekintettel a szerződés nem teljesíthető, a perbeli kölcsönszerződés ezért teljes érvénytelen, amelyre tekintettel megszűnt a felperes jogosultsága arra, hogy a szerződésből eredő szolgáltatást követelje, az alperesnek pedig a kötelezettsége arra, hogy a szerződésből eredő kötelezettségeit teljesítse. A rendelkezési elvből következően ezen érvénytelenségi ok tekintetében az érvénytelenség jogkövetkezményét a bíróság hivatalból nem alkalmazhatta. A felperes kizárólag az általa is érvénytelenségi okként is megjelölt ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetése hiánya pótlása, orvoslása érdekében kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását.

A másodfokú bíróság rögzíti azonban azt, hogy a fellebbezésben foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül nyilvánította érvényessé az rHpt.213. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott semmisségi ok következtében a perbeli kölcsönszerződést, tekintettel arra, hogy az ügyleti kamat mértékében a felek megállapodtak. Az érvénytelenségi ok kiküszöbölhető volt, az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezménye közül az rPtk. 237. § (2) bekezdés alapján az érvényessé nyilvánítása volt indokolt, figyelemmel a Kúria 6/2013. PJE határozat 4. pontjában foglaltakra is. Az érvényessé nyilvánítás a szerződés megkötésére visszaható hatállyal orvosolja a szerződés érvénytelenségi okát adó fogyatékoságát, az érvénytelenség ezen jogkövetkezménye tekintetében annak nincs jelentősége, hogy a szerződés későbbi létszakában a kölcsönszerződés esetlegesen megszűnt.

Az elsőfokú eljárás során a felperes az ügyleti kamatszámítást elvégezte, annak eredményét csatolta. Abból kitűnően a perbeli kölcsönszerződés ügyleti kamatának mértéke évi 7,52 % volt, helyesen utalt a felperes a fellebbezési ellenkérelemben arra, hogy a törlesztőrészlet összegeinek a kölcsönszerződés egyedi részében történő rögzítése a fogyasztót megfelelően tájékoztatta arról, hogy a kölcsön tőketartozása megfizetésén túl milyen további többletkötelezettségei származnak ügyleti kamat fizetési kötelezettség formájában. Az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének hiánya az rHpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenségi okot eredményezett, abból egyúttal nem következett a szerződés rPtk. 218. § (1) bekezdése szerinti alaki érvénytelenség; az ellenszolgáltatást a szerződés ugyanis írásba foglaltan tartalmazta, az éves százalékos mérték e tekintetben nem a szerződés lényeges eleme.

A kölcsönszerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjának megfelelően tartalmazta az éves százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót. Arra, hogy annak konkrét összege a kölcsönszerződésben helytelenül került feltüntetésre, az alperes fellebbezésében csupán utalt, tévedés vagy egyéb érvénytelenségi ok tekintetében azonban a kölcsönszerződést az alperes nem támadta meg. Pontos levezetést, indokolást nem is rögzített a tekintetben, hogy a THM mértékéből miért lehetne levonni azt a következtetést, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített ügyleti kamat mértéke hibás. A másodfokú bíróság megjegyzi, hogy a THM összege nem kisebb az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott ügyleti kamat mértékétől. Abból a fogyasztó tájékozódhatott arról, hogy a hitelező nem ellenérték nélkül nyújtotta a pénzüsszeget részére. Nagyságrendileg sem különbözik az ügyleti kamat és a THM éves induló összege.

Az alperes kereseti ellenkérelmében rögzített érvénytelenségi kifogásában, valamint fellebbezésében utalt arra is, hogy az ügyleti kamat mértékét meghatározó szerződési kikötések is tisztességtelenek voltak az rPtk. 209/A. § (2) bekezdés alapján, tekintettel arra, hogy azok nem voltak világosak és érthetőek a fogyasztó számára. Az ügyleti kamat tekintetében az rPtk. szerződéskötéskor hatályos 232. § -ából kell kiindulni, ennek (1) bekezdése szerint a szerződéses kapcsolatokban – ha jogszabály kivételt nem tesz – kamat jár. Magánszemélyek egymás közti szerződési viszonyában kamat csak kikötés esetében jár. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint a kamat mértéke – ha jogszabály kivételt nem tesz – megegyezik a jegybanki alapkamattal. A fizetendő kamat számításakor az érintett kamat naptári félévét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat irányadó az adott naptári félév teljes idejére. Az rPtk. 523. § (2) bekezdése mindezt akként konkretizálta, hogyha a hitelező pénzügyintézet – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – az adós kamat fizetésére köteles. (bankkölcsön)

Jelen esetben a kölcsönszerződés nem magánszemélyek között jött létre, és az egyedi részéből is megállapíthatóan ezen ellenszolgáltatás mellett nyújtotta a felperes a kölcsönösszeget az alperes számára. Az rPtk. 232. § (2) bekezdése az ügyleti kamat mértéke tekintetében diszpozitív szabályt tartalmazott, amelytől a szerződő felek – mint ahogy jelen esetben is – eltérhettek.

Az ügyleti kamat fizetésére vonatkozó szerződési kikötés a fogyasztó számára akkor volt világos és érthető, amennyiben abból számára megállapítható volt, hogy azt ő köteles viselni, és az átlagos fogyasztói mércén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára is meghatározható volt az, hogy a kölcsöntartozás tőke részén túl mekkora többletkötelezettséget eredményez ez számára a szerződés megkötését követően. A fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések esetében az rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján előírta az ügyleti kamat éves százalékos mértékének írásban történő rögzítését, amelynek elmulasztása esetén a semmisség jogkövetkezménye alkalmazását helyezte kilátásba.

Önmagában azonban ennek elmaradása nem eredményezi egyben az ügyleti kamatfizetési kötelezettséget meghatározó szerződéskötés tisztességtelenségét, amennyiben a szerződés egyéb kikötéseiből a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározott az, hogy mekkora összegű ügyleti kamat fizetésére köteles a fogyasztó. Jelen esetben fellebbezésében helyesen hivatkozik arra az alperes, hogy az ügyleti kamat konkrét mértékét az üzletszabályzat IV.4. pontjában rögzített képlet alapján lehetett kiszámítani. Az ügyleti kamatteher szempontjából azonban a világosság és érthetőség szempontjából megfelelő tájékoztatást nyújtott a felperes azáltal, hogy a fizetési kötelezettség körében a kölcsönszerződés egyedi részében a kölcsön összegén túl konkrétan rögzítette az összes törlesztőrészlet összegét, mindkettőt lerovó forint pénznemben, amelyből meghatározható volt a fogyasztó számára annak egybevetéséből, hogy a részére rendelkezésére bocsátott pénzösszeget felül milyen további fizetési kötelezettsége származik ügyleti kamat formájában a kölcsönszerződés megkötése eredményeképpen. Az Üzletszabályzat I.15. pontjában rögzített törlesztőrészlet fogalmi meghatározása sem hagy kétséget afelől, hogy a törlesztőrészlet a tőke- és kamattartozás részletének összegéből áll. Mindebből adódik az, hogy az ügyleti kamat kikötését tartalmazó szerződési kikötés nem volt az rPtk. 209/A. § (2) bekezdés szerint tisztességtelen. Ezen érvénytelenségi kifogása megalapozatlan volt.

A másodfokú bíróság megjegyzi, hogy az alperes érvénytelenségi kifogásában rögzítettekől eltér annak vizsgálata – valamint más az alapul szolgáló jog és az annak alapjául szolgáló releváns tények köre is-, hogy tisztességtelen volt-e az ügyleti kamat egyoldalú megváltoztatását lehetővé tevő szerződési kikötés, amelyre érvénytelenségi kifogására az alperes nem hivatkozott. Azon érvénytelenségi okot a jogalkotó utóbb a jogalkotás eredményeképpen, valamint azon alapuló törvényi elszámolás alapján orvosolta, így azon érvénytelenségi ok konvalidálódott.

Tekintettel arra, hogy az alperes a kölcsöntartozás idegen pénznemben történő kikötését tartalmazó szerződési rendelkezés tisztességtelenségére vonatkozó érvénytelenségi kifogása az elsőfokú

bíróság megítélésével szemben megalapozott volt, így a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

VI.

Az rPp. 78. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte a másodfokú bíróság a pernyertes alperes mindkétfokú perköltségének megfizetésére, amely a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (5) bekezdése alapján megállapított 71.000.-Ft mindkét fokú ügyvédi munkadíjból áll.

Az alperes teljes személyes költségmentességére tekintettel a fellebbezési illetéket nem róta le. A 75.678.-Ft fellebbezési illeték megfizetésére az rPp. 78.§ (1) bekezdésére is figyelemmel a pervesztes felperes köteles [6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bek.]

Eger, 2019. december 18.

Dr. Németh Terézia s.k.
a tanács elnöke

Dr. Gulyás István s.k.
előadó bíró

Dr. Oltai Kovács Krisztina s.k.
bíró